

Juliana Begiristain Auzmendi

*Ataun,
Gipuzkoa
(1928)*

Aurkibidea

Biografia

Ataungo Txuloa baserrian jaioa, Aia auzoan. Aita Iberondo baserrikoa zuen eta ama Erroiondokoa, Aiakoak biak ala biak. Txuloa elizaz Aia egiten bada ere, San Gregorioko elizatik Aiakotik bezain hurbil ala urrun dago, eta etxeok bi auzotarako joera zuten. Zazpi senidetan zaharrena, soroan, ganadua gobernatzen zein etxeok martxa eramaten makina bat lan egindakoa da.

Zintak

ATA-021

- **Proiektua:** Euskal Herriko Ahotsak
- **Elkarrizketatzailea(k):** Artetxe, Miren
- **Data:** 2011-08-19
- **Iraupena:** 52 min
- **Euskarria:** Bideo digitala
- **Kodifikatzailea:** Elexpuru, Juan Martin

ATA-022

- **Proiektua:** Euskal Herriko Ahotsak
- **Elkarrizketatzailea(k):** Artetxe, Miren
- **Data:** 2011-08-19
- **Iraupena:** 54 min
- **Euskarria:** Bideo digitala
- **Kodifikatzailea:** Unamuno, Arianne

Pasarteak

1. Aita, beste baserri batetik etorritakoa

- **Erref:** ATA-021/002
- **Iraupena:** 0:01:36. **Hasi:** 00:00:50. **Bukatu:** 00:02:26
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Familia eta harremanak » Lagunartea eta familia » Etxeko giroa

Laburpena:

Gurasoak ez ziren baserrian jaioak. Aita zena morroi etorrita zegoen Txuloara, eta lehengo familiak alde egin zuenean bera geratu zen baserriarekin. Infantadoko Dukearena zen. Iberondo baserrikoa zen aita eta ama Erroiondoko.

2. Lizarrustin festa san Jose Egunez

- **Erref:** ATA-021/004
- **Iraupena:** 0:01:11. **Hasi:** 00:03:25. **Bukatu:** 00:04:36
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Aisia » Jai-giroa » Erromeriak

Laburpena:

Lizarrustin festa egiten zen San Jose egunez. Ezin dantza lotuan egin, kongregaziotik botako zituzten beldurrez.

3. Aiara eta San Gregoriora distantzia berdintsua

- **Erref:** ATA-021/006
- **Iraupena:** 0:02:30. **Hasi:** 00:05:20. **Bukatu:** 00:07:50
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Erljioa » Elizaren indarra

Laburpena:

<p>San Gregoriora eta Aiara distantzia berdintsua dago baserritik. Bietara joan izan dira mezara. Derrigor joan behar. Orain berriz dena da libre. Linternarekin edo kristalezko farolarekin ibiltzen ziren gauez.</p>

4. Taloa egunero

- **Erref:** ATA-021/008
- **Iraupena:** 0:00:55. **Hasi:** 00:26:00. **Bukatu:** 00:26:55
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Politika » Gerraostea eta Francoren diktadura » Ekonomia gerraostean
- Ohiturak eta bizimodua » Elikadura » Jatekoa eta edatekoa

Laburpena:

Taloe egunero jaten zuten, bi edo hiru aldiz egunean. Errota hurbil zuten, Aiako partean, Kasetatik gora. Ogia hamabostean behin egiten zuten. Goserik ez zuten pasatu

5. Urdiainera txekorra hiltzera

- **Erref:** ATA-021/009
- **Iraupena:** 0:01:47. **Hasi:** 00:26:55. **Bukatu:** 00:28:42
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Politika » Gerraostea eta Francoren diktadura » Ekonomia gerraostean

Laburpena:

Nafarroatik estraperloan jende asko ibiltzen zen orduan. Txekorrik ezin zen hil eta gauez Urdiainera joaten ziren oinez mendiz, hango harakin batengana. Bera ere ibilia da. Ezin eramanik ibiltzen ziren, txahala nekatu egiten zelako.

6. Albaitari beharrik ez txahalgintzarako

- **Erref:** ATA-021/010
- **Iraupena:** 0:02:03. **Hasi:** 00:28:42. **Bukatu:** 00:30:45
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Baserrria » Baserriko lanak » Baserriko animaliak

Laburpena:

Behiak txahala egin behar zuenean orrotxo bereziak egiten zituen eta horri esker jakinean egoten ziren. Oraingoek ez omen dute horrelakorik egiten. Albaitari beharrik ez zen izaten orduan. Gainera, bazen auzoan gizon bat langintza horretan aditua.

7. Esne guztia txekorrak hazteko

- **Erref:** ATA-021/011
- **Iraupena:** 0:02:21. **Hasi:** 00:30:45. **Bukatu:** 00:33:06
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Baserría » Baserriko lanak » Baserriko animaliak

Laburpena:

Ez dute esnerik inoiz saldu. Txahalak errapera botatzen zituzten amaren esnea edan zezaten. Txahalak haztera dedikatu dira batik bat. Esnea eman behar duen behia hobeto elikatu behar da.

8. Uztarrirako ere behiak

- **Erref:** ATA-021/012
- **Iraupena:** 0:00:54. **Hasi:** 00:33:06. **Bukatu:** 00:34:00
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Baserría » Baserriko lanak » Baserriko animaliak

Laburpena:

Behiak erabili dituzte uztarrirako. Erakutsi, hezi egin behar aurrena. "Itzulan" ibiltzen zirenean, "itzuli!" esaten zieten behiei buelta egiteko.

9. Arto-lastoa ere jaten zuten ganaduek neguan

- **Erref:** ATA-021/013
- **Iraupena:** 0:02:16. **Hasi:** 00:34:00. **Bukatu:** 00:36:16
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Baserría » Baserriko lanak » Baserriko animaliak

Laburpena:

<p>Garai hartan belar gutxi izaten zen. Arto-lastoa ere jaten zuten behiek neguan. Arte-orria, arbia, lastoa... izaten ziren neguko jatenak. Abereek ere ez zuten "nahierarik" izaten orduan. Pentsua ere eman izan diete apur bat, baina konpuestorik ez sekula. Garagar-irina, arto-irina... soilik.</p>

10. Belarra kable bidez etxeratzen

- **Erref:** ATA-021/014
- **Iraupena:** 0:02:09. **Hasi:** 00:36:16. **Bukatu:** 00:38:25
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Baserría » Baserriko lanak
- Baserría » Baserriko lanak » Baratzea eta soroa

Laburpena:

<p>Inaurkina ekartzen zuten basotik azpietarako. Famatuak dira Ataungo belarra garraiatzeko kableak . Lehenago bizkarka ekarri behar. Basolangileak

ezarri omen zuten sistema. Aldapa handiak direnez, ez dute gurdirik ezagutu etxean.</p>

11. Gaur ezin da abelzaintzatik bizi

- **Erref:** ATA-021/015
- **Iraupena:** 0:02:47. **Hasi:** 00:38:25. **Bukatu:** 00:41:12
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Iritziak » Antzinako bizimoduari buruzkoak
- Baserría » Baserriko lanak » Baserriko animaliak

Laburpena:

Kable bidezko sistema nolakoa den. Inoiz gertatzen zen bidean belar-sorta trabatuta gelditzea eta nola-hala konpontzen ziren etxeraino erakartzeko. Aurrerapen handia izan zen sistema hori. Orain, berriz, bideak egin dira baina ez dago ganadutik bizitzerik. Lehen askoz ere emankorragoa zen abeltzaintza.

12. Txerriak hazten

- **Erref:** ATA-021/016
- **Iraupena:** 0:01:20. **Hasi:** 00:41:12. **Bukatu:** 00:42:32
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Baserría » Baserriko lanak » Baserriko animaliak

Laburpena:

Txerriak ere hazten zituzten. Estimazio handia zuten. Orain ez dute batere balio. Normalean etxera etortzen zen tratantea. Hilabete pare batera saltzen ziren.

13. Arrautza-diruarekin erosketak

- **Erref:** ATA-021/017
- **Iraupena:** 0:01:21. **Hasi:** 00:42:32. **Bukatu:** 00:43:53
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Baserría » Baserriko lanak » Herrira saltzera, eroatera
- Baserría » Baserriko lanak » Baserriko animaliak

Laburpena:

Hamabostean behin arrautzak saltzen zituzten azokan eta haren diruarekin egiten zen etxerako erosketa. Etxean ere arrautza asko jaten zen.

14. Gaztak egiten

- **Erref:** ATA-021/019
- **Iraupena:** 0:04:59. **Hasi:** 00:44:03. **Bukatu:** 00:49:02
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Baserria » Baserriko lanak » Herrira saltzera, erostera

Laburpena:

Aurten ere egin ditu gaztak. Gatzagia erabiltzen zen horretarako. Esneak epela behar du. Prentsa badute baina eskuz egiten ditu gaztak. Gazta nola egiten den azaltzen du. Zumitzezko ontzian ipintzen ziren. Esku beroa komeni da.

15. Gazta zaintzen eta ketzen

- **Erref:** ATA-021/020
- **Iraupena:** 0:03:08. **Hasi:** 00:49:02. **Bukatu:** 00:52:10
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Baserria » Baserriko lanak » Herrira saltzera, erostera

Laburpena:

Egunero buelta eman behar zaio gaztari, bestela lizundu egiten dira. Ketu ere egiten ziren lehen. Intxusa azalarekin egiten zuten kea. Batzuek omen diote lehortu egiten dela keaz. Gaur egun ez da ia ketzen. Gazura txerrikumeei ematen zieten. Oso gozoa omen da norberarentzat ere. Lehengo artzainen esatera: "Maiatzeko gazure, esnearen pare". Negu-udaberri partean egiten da gehienbat gazta.

16. Eguzkitik babesteko jantziak

- **Erref:** ATA-022/001
- **Iraupena:** 0:01:13. **Hasi:** 00:00:00. **Bukatu:** 00:01:13
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Jantzi eta orraztu » Arropa eta oinetakoak

Laburpena:

Oihalarekin besoak estaltzeko jantziak egiten zituzten, eta buruko zapia okotsaren azpian lotzen zuten; belarrondotan zebiltzanean aritzen ziren horrela. Lehen ez zegoen beltzaran egoteko irrikarik.

17. Gaztainak burusiaren barruan

- **Erref:** ATA-022/002
- **Iraupena:** 0:01:15. **Hasi:** 00:01:13. **Bukatu:** 00:02:28
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Baserria » Baserriko lanak » Mendiaren aprobetxamendua
- Euskara » Lexikoa

Laburpena:

Mandoarekin ibiltzen ziren gaztainak biltzen; burusian bilduta ekartzen zituzten etxera. Burusia maindire modukoa zen, lau ertzak elkarri lotu eta barnean ekartzen zituzten gaztaina morkotsak.

18. Behatz-zorroak, esku-sarea, matxarda eta sakela gaztainak biltzeko

- **Erref:** ATA-022/003
- **Iraupena:** 0:03:36. **Hasi:** 00:02:28. **Bukatu:** 00:06:04
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Baserría » Baserriko lanak » Mendiaren aprobetxamendua
- Euskara » Lexikoa

Laburpena:

Iraila bukaeran hasi eta azarora bitartean biltzen zituzten gaztainak. Eskuz biltzen zituzten, behatz-zorroak jantzita (gomazko zorroak). Eskubiko eskuan jartzen zituzten behatz-zorroak eta ezkerreko eskuan esku-sarea izaten zen, gaztainak bertan biltzeko. Matxardea ere erabiltzen zuten bilketarako. Aleak biltzeko sakela izaten zuten aurrekaldean jantzita, mantalaren antzera.

19. Gaztainondoen zaindaria

- **Erref:** ATA-022/004
- **Iraupena:** 0:01:51. **Hasi:** 00:06:04. **Bukatu:** 00:07:55
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Baserría » Baserriko lanak » Mendiaren aprobetxamendua

Laburpena:

San Martinetarako biltzen zituzten gaztainak eta zaindaria egoten zen garai hartan, abereek gaztainak jan eta hondatu ez zituzten. Tarteka besteen sailetatik lapurretan ere aritzen ziren gutxi batzuk.

20. Gaztainak kontserbatu, saldu eta jan

- **Erref:** ATA-022/005
- **Iraupena:** 0:02:00. **Hasi:** 00:07:55. **Bukatu:** 00:09:55
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Baserría » Baserriko lanak » Mendiaren aprobetxamendua
- Ohiturak eta bizimodua » Elikadura » Jatekoa eta edatekoa

Laburpena:

Etixerako gaztainak lehorrean gordetzen zituzten eta kanpoan botatzen txerrientzakoak. Azokan ere saltzen zituzten. Eskuarearekin jotzen zituzten morkotsak, aleak ateratzeko. Aurrena egosita jaten zituzten eta gero erreta. Egunero jaten zuten gaztaina.

21. Anaia eta ahizpa, umetan gaixorik hil

- **Erref:** ATA-022/006
- **Iraupena:** 0:03:38. **Hasi:** 00:09:55. **Bukatu:** 00:13:33
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Osasuna » Gaixotasunak

Laburpena:

Txikitan mandozain ibiltzen zen. Hamar urteko anaia hil egin zen, apendizitisaren ondorioz, mandazain zebilela. Kukutx-eztularekin hil zen ahizpa bat ere. Eztularentzat, sasia bildutako belar latz baten ura hartzen zuten.

22. Pasma-belarra eta amaren ukendua

- **Erref:** ATA-022/007
- **Iraupena:** 0:02:42. **Hasi:** 00:13:33. **Bukatu:** 00:16:15
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Osasuna » Erremedioak

Laburpena:

Ahoko infekziorako edo zauriren batentzat erabiltzen zen pasmo-belarra. Intsusaren azala gaztaiak ontzeko erabiltzen zuten. Bere amak ukendua ze osagairekin eta nola egiten zuen kontatzen du.

23. Errapeetako minarentzat eta kukurutx-eztularentzat erremedioak

- **Erref:** ATA-022/009
- **Iraupena:** 0:02:11. **Hasi:** 00:20:10. **Bukatu:** 00:22:21
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Osasuna » Erremedioak
- Baserria » Baserriko lanak » Abere-hiltzea

Laburpena:

Behiak errapeetako mina zeukanean, xaboia, ardoa eta olioia zartaginean berotu eta harekin igurzten zioten. Kukurutx-eztularentzat sasiko belar latz batekin ura eginda hartzen zuten.

24. Ataungo hizkera

- **Erref:** ATA-022/015
- **Iraupena:** 0:02:28. **Hasi:** 00:31:51. **Bukatu:** 00:34:19
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Euskara » Euskalkia, herri hizkerak, euskara batua

Laburpena:

Ataundik Lazkaora hizkeran aldea nabaritzen du. Lehenago nola hitz egiten zuten kontatzen du. Euskararik politena Tolosan dagoela entzun izan du. Auzo batetik bestera ez du alderik nabaritzen. Anekdotak bat kontatzen du.

25. Eskolara tarteka

- **Erref:** ATA-022/018
- **Iraupena:** 0:02:29. **Hasi:** 00:37:13. **Bukatu:** 00:39:42
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Politika » Euskara eta politika
- Ohiturak eta bizimodua » Hezkuntza » Maisu-maistrak
- Ohiturak eta bizimodua » Hezkuntza » Eskola

Laburpena:

Familia oso handiak ziren lehen eta ezin eskolara egunero joan, etxean lana izaten zutelako. Maistra Irene zen, Tolosakoa, erdalduna. Euskaraz eginez gero, jo egiten zituen maistrak eskuan.

26. Eskola ez, lana zen betebeharra umeentzat ere

- **Erref:** ATA-022/019
- **Iraupena:** 0:03:37. **Hasi:** 00:39:42. **Bukatu:** 00:43:19
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Euskara » Euskararen egoera
- Ohiturak eta bizimodua » Hezkuntza » Eskola

Laburpena:

Eskolan lehen denak batean aritzen ziren, bakoitza bere lanetan. Gutxitan joaten zenak, nahikoa lan izaten zuen besteei jarraitzen. Erdaraz ez zuten ezer ulertzen. Bazkaltzera etxera itzultzen ziren. Orduan betebeharra lana zela dio, ez eskola. Senarra Agurainen ibili zen, gazteleraz ikasten. Mutilek gau-eskolak izaten zituzten.

27. Eguneroko eta jaietako otorduak

- **Erref:** ATA-022/022
- **Iraupena:** 0:03:12. **Hasi:** 00:47:30. **Bukatu:** 00:50:42
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Elikadura » Jatekoa eta edatekoa

Laburpena:

Egunero babarruna jaten zuten; astean gorria eta jaietan zuria edo garbantzuak. Tarteka haragi pixka bat jaten zuten. Jaietako otordu berezia zenean, zopa, haragia garbantzuekin eta xerra piperrekin jaten zuten. Postretzat fruta jaten zuten sarritan, melokotoia eta anana ere bai.

28. Belar-ondoarentzako kableak eta tresnak

- **Erref:** ATA-022/025
- **Iraupena:** 0:02:05. **Hasi:** 00:51:55. **Bukatu:** 00:54:00
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Baserrria » Baserriko lanak » Baratzea eta soroa

Laburpena:

Sokak, antzailak, uhalak erakusten ditu. Antzailak gaztaina sastrakekin egiten zituen beraien aita zenak. Belarra nola lotzen zuten kontatzen du. Txirrika erakusten du, kablean erabiltzen dena. Irudian agertzen da kablea nondik nora doan.

Ahotsak.eus-eko edukiarekin sortutako dokumentu automatikoa.

2026-02-15

CC-by-sa | Ahotsak.eus

Badihardugu Euskara Elkartea

Markeskua Jauregia, 20600 Eibar

943121775 - ahotsak@ahotsak.com